

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΘΗΒΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: ΜΑΪΣΤΡΕΛΛΗΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ,
ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ Ν.ΒΟΙΩΤΙΑΣ

ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ: ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΚΛΕΙΩ ΠΕ07,
5ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΘΗΒΑΣ,
με την πολύτιμη συμβολή της αρχαιολόγου ΑΘΗΝΑΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2017

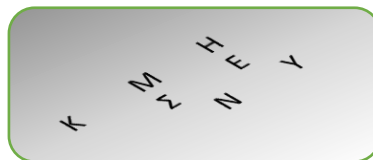
Α΄ ΜΕΡΟΣ - ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΜΑΣ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Ο ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Στα πολύ παλιά τα χρόνια (1.600-1.100 π.Χ.) γεννήθηκε στην Ελλάδα ένας πολύ σημαντικός πολιτισμός, ο Μυκηναϊκός, που πήρε το όνομά του από το πιο γνωστό κέντρο του, τις:

ΑΠΟ ΠΟΥ
ΠΗΡΕ ΤΟ
ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ

.....

Μαζί με το μινωικό πολιτισμό, που άνθησε στην Κρήτη αποτελούν τους λαμπρότερους πολιτισμούς της ελληνικής προϊστορίας. Υπήρξαν οι πρώτοι πολιτισμοί σε ευρωπαϊκό έδαφος, που ανέπτυξαν ένα σύνθετο οικονομικό και διοικητικό σύστημα.

ΠΟΙΟΣ;

Τους περίφημους βασιλικούς τάφους στην ακρόπολη των Μυκηνών ανακάλυψε με τις ανασκαφές του ο:

Ε_____ Σ Σ _____ Ν

Ο ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

(Πηγή: σχολικό βιβλίο σελ. 29)

ΜΥΚΗΝΑΪΚΑ
ΚΕΝΤΡΑ
ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ

Να μελετήσεις στον χάρτη την πυκνότητα των μυκηναϊκών κέντρων στις διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Κύκλωσε με κόκκινο χρώμα τα 4 ισχυρά βασίλεια του μυκηναϊκού πολιτισμού. Είναι τα εξής:

- 1..... 2.....
3..... 4.....

ΒΟΙΩΤΙΑ

Η Βοιωτία: Το σημαντικότερο κέντρο της ήταν η Θήβα. Κύκλωσε με πράσινο χρώμα τα άλλα 2 κέντρα της Βοιωτίας. Είναι τα εξής:

- 1..... 2.....

Το δεύτερο λοιπόν ονομαστό κέντρο της μυκηναϊκής Βοιωτίας ήταν ο Ο..... Εκεί βρέθηκε ανάκτορο με τοιχογραφίες. Τα πλούτη της πόλης αυτής στον Όμηρο παρομοιάζονται με εκείνα των περιφημων Θηβών της Αιγύπτου.

Το τρίτο σημαντικό μέρος ήταν η ακρόπολη στο λόφο του ..... στην Κωπαΐδα. Περιβάλλεται από κυκλώπειο τείχος με 4 πύλες. Στην ακρόπολη αυτή θα πρέπει να κατοικούσαν εκείνοι που είχαν τον έλεγχο και θα φρόντιζαν για την συντήρηση του έργου της αποστράγγισης της λίμνης της Κωπαΐδας.

ΑΚΡΟΠΟΛΗ

Ακρόπολη είναι η οχυρωμένη κορυφή ενός λόφου. Η μυκηναϊκή ακρόπολη της Θήβας ονομάζεται Καδμεία, από το όνομα του μυθικού βασιλιά Κ.....

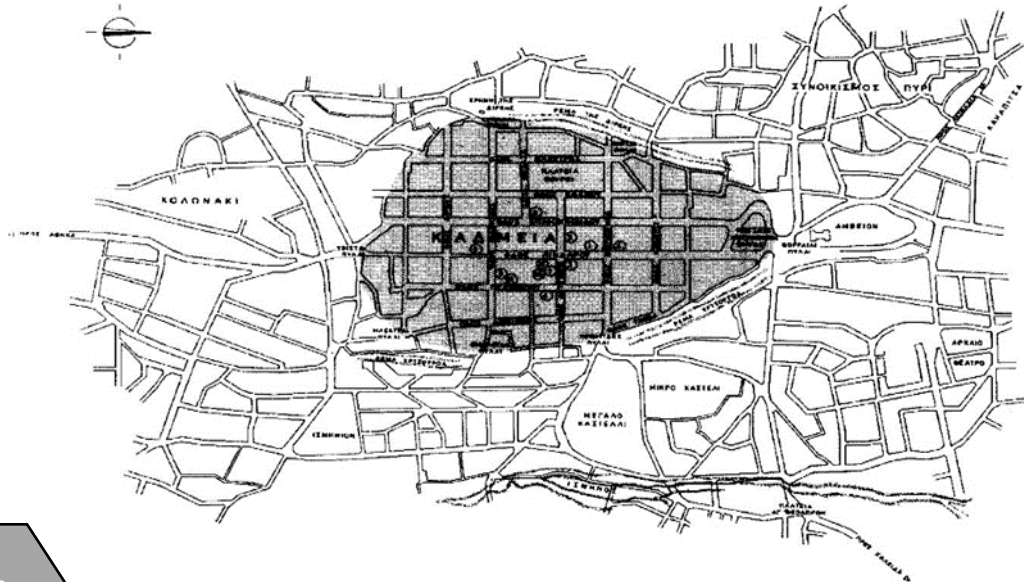
Μέσα στην ακρόπολη βρισκόταν το ανάκτορο, ενώ εκτός των τειχών τα νεκροταφεία και τα σπίτια. Σκέψου: Είναι τα τείχη γύρω από την ακρόπολη σήμερα ορατά; (Κύκλωσε)

ΝΑΙ

ΟΧΙ

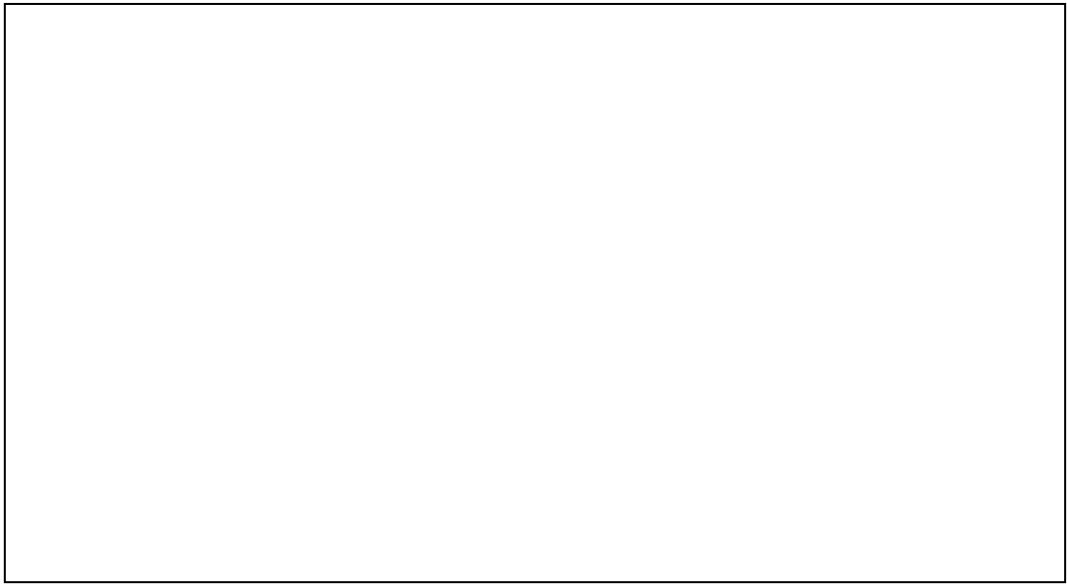
Οι ανασκαφές, που γίνονται στο λόφο της Θήβας, έχουν φέρει στο φως δύο κτίρια, που αποτελούσαν το κεντρικό τμήμα του ανακτόρου, την *Οικία του Κάδμου* και το *Νέο Καδμείο*.

Παρατήρησε το σχέδιο και σκέψου ποιο σχήμα φρούτου σου θυμίζει η μυκηναϊκή ακρόπολη της Θήβας: .....

ΤΟ ΜΥΚΗΝΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ

Πώς φαντάζεσαι ότι θα ήταν το μυκηναϊκό ανάκτορο της Θήβας, η έδρα του βασιλιά, του *άνακτα*; Προσπάθησε να το σχεδιάσεις με βάση τις πληροφορίες που σου δίνονται στο σχολικό βιβλίο.

Το ανάκτορο ήταν διοικητικό, θρησκευτικό και οικονομικό κέντρο. Από εκεί ο βασιλιάς κυβερνούσε με πολλούς υπαλλήλους.

Οι Μυκηναίοι χρησιμοποιούσαν τη Γραμμική Β΄ γραφή, που είναι η πρώτη γραφή της ελληνικής γλώσσας.

Παρατήρησε τώρα τον πίνακα με τα βασικά συλλαβογράμματα της Γραμμικής Β΄ που σου έχει δοθεί ως παράρτημα αυτής της εργασίας.

Φαντάσου ότι είσαι Μυκηναίος. Πώς θα έγραφες το όνομά σου;

.....

.....

Τώρα ετοίμασε μία ταμπέλα με το όνομά σου. Θα τη στερεώσεις στην μπλούζα σου με καρφίτσα ή αυτοκόλλητο την ημέρα, που θα επισκεφτούμε το μουσείο της Θήβας.

Παρατήρησε ξανά τον πίνακα με τα ιδεογράμματα της Γραμμικής Β΄ που σου έχει δοθεί ως παράρτημα αυτής της εργασίας.

Αν είσαι **κορίτσι**, σημείωσε (τουλάχιστον 5) από τα ιδεογράμματα, που συμβολίζουν τρόφιμα, τα οποία θα σου χρειαστούν για την παρασκευή ενός βασιλικού γεύματος:

.....

.....

Αν είσαι **αγόρι**, σημείωσε (τουλάχιστον 4) ιδεογράμματα, που θα χρειαστείς για να πολεμήσεις:

.....

.....

Β' ΜΕΡΟΣ - ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΜΑΣ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Πώς απολαμβάνουμε την επίσκεψή μας στο αρχαιολογικό μουσείο:

- Έχουμε μαζί μας αυτό το φυλλάδιο εργασίας του μυκηναϊκού πολιτισμού.
- Φοράμε στην μπλούζα μας το όνομα μας σε μορφή Γραμμικής γραφής Β'.
- Περιπατάμε α..... και ή.....
- Μιλάμε χ.....
- Δεν αγγίζουμε τα εκθέματα.
- Παραμένουμε συγκεντρωμένοι σε ο.....
- Ακούμε προσεκτικά τις οδηγίες της καθηγήτριάς μας ή του αρχηγού της ομάδας μας.
- Φοράμε απλά ρούχα και είμαστε προετοιμασμένοι να καθίσουμε κάτω με την ομάδα μας, αν χρειαστεί.
- Διαβάζουμε αρχικά στην αριστερή συνήθως πλευρά των εκθεμάτων τις γενικές πληροφορίες της ενότητας, που επισκεπτόμαστε κάθε φορά. Μετά διαβάζουμε τις λεπτομέρειες στα εκθέματα και τις προθήκες.
- Εργαζόμαστε συγκεντρωμένοι στην ομάδα μας και συμπληρώνουμε τις πληροφορίες που μας ζητάει το φυλλάδιο εργασίας του σχολείου μας.
- Φεύγοντας, αποχαιρετούμε και ευχαριστούμε όσους ανθρώπους μας βοήθησαν.
- Σεβόμαστε με όλη μας την στάση τον πολιτισμό των προγόνων μας!

ΧΡΥΣΟΙ
ΚΑΝΟΝΕΣ
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ
ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

ΓΡΑΦΗ

- 1) Παρατήρησε τη μακέτα δίπλα στη σκάλα. Τί θα ήθελες να σχολιάσεις;
.....
.....
- 2) Οι γραφείς και οι αρχειοθέτες σχετίζονταν με την οργάνωση του κράτους. Ανακάλυψε την γραφίδα. Πού βρίσκεται;
.....

Να την περιγράψεις:

ΤΟΙΧΟΠΟΙΪΑ

- 3) Συχνά τα βασιλικά διαμερίσματα ήταν στολισμένα με τοιχογραφίες. Να τις εντοπίσεις γύρω σου. Τι εντύπωση σου δημιουργούν; Τι σου αρέσει;

.....
.....
.....

Βλέπεις το λουλούδι (άγριο τριαντάφυλλο) πάνω σε μία τοιχογραφία, σε ποια; Σε ποιον το προσφέρουν; Που βρέθηκε αυτή η τοιχογραφία;

.....
.....
.....

ΚΕΡΑΜΙΚΗ

- 4) Κοίτα γύρω σου στο χώρο. Υπάρχει ένα αγγείο θαλάσσιου ρυθμού. Παρατήρησέ το. Πώς έχει διακοσμηθεί; Σε τι νομίζεις ότι θα χρησίμευε;

.....
.....
.....

- 5) Η Θήβα είχε αναπτύξει σημαντικές σχέσεις με περιοχές του ευρύτερου αιγιακού χώρου και της ανατολικής Μεσογείου. Ιδιαίτερα στενές ήταν οι σχέσεις με την Κρήτη, από όπου είχαν εισαχθεί ψευδόστομοι αμφορείς με επιγραφές Γραμμικής Β' γραφής. Να βρεις έναν τέτοιο αμφορέα. Πού βρίσκεται; Αναγνωρίζεις κάποιο γράμμα/σύμβολο;

.....
.....

- 6) Οι λάρνακες είναι μοναδικές στο είδος τους και άξιες της προσοχής σου εδώ στο μουσείο! Θυμήσου, τι ήταν οι λάρνακες; Να βρεις τις λάρνακες από την Τανάγρα. Πού βρίσκονται;

.....
.....
.....

Περιέγραψε την πήλινη λάρνακα από την Τανάγρα που αναπαριστά ταυροκαθάψια και στο πίσω μέρος της αρματοδρομίες.

.....
.....

ΧΡΥΣΟΧΟΪΑ

- 7) Στα εργαστήρια χρυσοχοΐας του ανακτόρου της Θήβας βρέθηκαν χάντρες και ημικατεργασμένα κομμάτια από πολύτιμες πρώτες ύλες, όπως ορεία κρύσταλλος, α _ _ _ _ _ ς και κ _ _ _ _ _ ς, που προορίζονταν για την κατασκευή κοσμημάτων.

Μπορείς να βρεις ένα χρυσό περίαπτο (μικρό αντικείμενο, που κρεμιέται από το λαιμό σαν κόσμημα ή φυλαχτό), που έχει τη μορφή καθιστού ζώου; Τί είδους ζώο είναι;

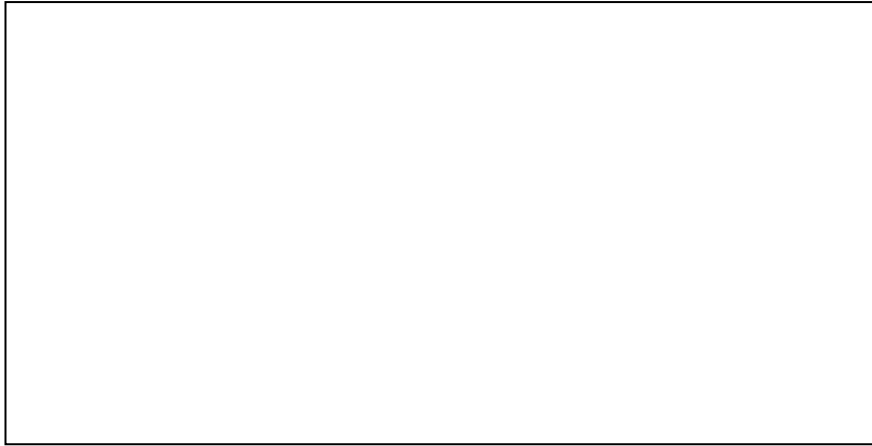
.....
.....

- 8) Φαίνεται πως η κοσμηματοποιία κατείχε εξέχουσα θέση στη μικροτεχνία του μυκηναϊκού ανακτόρου της Θήβας. Ο κύριος τύπος του κοσμήματος κατά την εποχή αυτή είναι τα π _ _ _ _ _ α. Να γυρίσεις στο χώρο και να θαυμάσεις μερικά από αυτά. Τι σχήμα έχουν οι χάντρες τους; Τί μιμούνται;

.....
.....

Διάλεξε αυτό που σου αρέσει περισσότερο και σχεδίασε το.

9) Τα ενώτια (σκουλαρίκια) δεν ήταν πολύ διαδεδομένα, περισσότερο ήταν τα ψέλια (βραχιόλια), όπως αυτά που εικονίζονται στην τοιχογραφία της .....

.....

Να παρατηρήσεις την ποικιλομορφία στα βραχιόλια των γυναικών.

ΕΜΠΟΡΙΟ

10) Εισαγωγές και επαφές με τον κόσμο: Η κατασκευή σφραγίδων αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα καλλιτεχνικά επιτεύγματα του μυκηναϊκού πολιτισμού. Η συλλογή των σφραγιδοκυλίνδρων της Θήβας έχει συναρπαστικό ενδιαφέρον και είναι μοναδική στο είδος της. Βρήκες πού είναι οι ανατολικοί σφραγιδοκύλινδροι; Για ποιο σκοπό χρησιμοποιούνταν;

.....

.....

.....

Τι παραστάσεις είχαν; Από τι υλικό ήταν κατασκευασμένοι; Πού φορούσαν τις σφραγίδες;

.....

.....

ΕΛΕΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑ

11) Η ελεφαντουργία ήταν τέχνη ανακτορική, μία μορφή μικρογλυπτικής σε χαυλιόδοντες ελεφάντων και ιπποπόταμων. Από πού εισαγόταν αυτό το υλικό;

.....

Πού βλέπεις τα ελεφάντινα πόδια; Για ποιο έπιπλο δημιουργήθηκαν;

.....

Να βρεις τα ελεφάντινα πλακίδια. Παρατήρησέ τα. Ποια παράσταση είναι πιο ξεκάθαρη σε σένα;

.....

.....

ΧΑΛΚΟΥΡΓΙΑ

12) Από χαλκό κατασκεύαζαν οι Μυκηναίοι κυρίως όπλα, εργαλεία και διάφορα σκεύη. Ψάξε να βρεις ό,τι έχει βρεθεί στη Θήβα και σημείωσέ τα.

.....

.....

Από πού έφερναν το χαλκό οι έμποροι;

.....

Αφού υπήρχαν χάλκινα χαλινάρια, σημαίνει ότι χρησιμοποιούσαν .....

Πού βρίσκονται; .....

.....

ΜΕΤΑΛΛΟΤΕΧΝΙΑ

13) Στα εργαστήρια μεταλλοτεχνίας του μυκηναϊκού ανακτόρου της Θήβας κατασκευάζονταν μεταλλικά αντικείμενα, που δεν ήταν όλα είδη πολυτελείας, αλλά είχαν και πρακτική χρήση. Μπορείς να αναφέρεις μερικά από αυτά;

.....
.....

Ψάξε το χώρο. Ποια από αυτά σου αρέσουν περισσότερο;

.....

Σκέψου!

14) Υπήρχε νόμισμα εκείνη την εποχή; .....

Πώς έκαναν άραγε τις συναλλαγές τους;

.....
.....

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΝΤΡΩΝ (αν είσαι αγόρι)	Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ (αν είσαι κορίτσι)
Είσαι Μυκηναίος πολεμιστής. Μπορείς να σημειώσεις τον εξοπλισμό σου;	Είσαι Μυκηναία. Ποια είναι τα σύνεργα του καλλωπισμού σου στο ανάκτορο; Μπορείς να τα βρεις; .....
Είσαι κυνηγός στη Μυκηναϊκή Θήβα. Ποια ζώα κυνηγάς και τι όπλα χρειάζεσαι;	Πως είσαι ντυμένη και πως είναι στολισμένα τα μαλλιά σου; Φοράς κοσμήματα; .....
.....	.....
.....	.....

Η κάθε μία ομάδα να παρουσιάσει στην άλλη τα αποτελέσματα της έρευνάς της!

Γ' ΜΕΡΟΣ - ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΜΑΣ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

ΟΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΜΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ!

Τί σου έκανε περισσότερο εντύπωση από την επίσκεψή σου στο μουσείο;

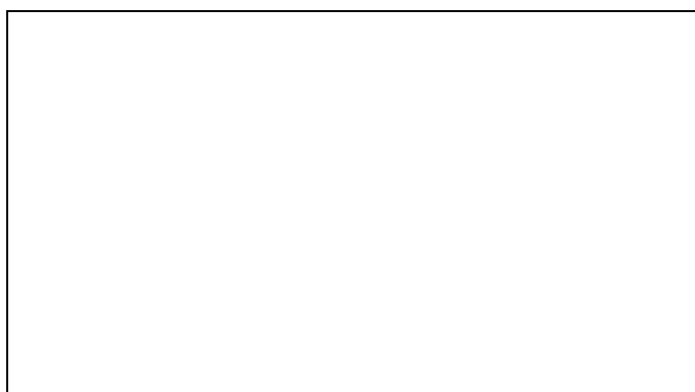
.....

Τι θα ήθελες να σχολιάσεις γενικότερα;

.....

.....

Ποιο αντίγραφο κοσμήματος θα ήθελες να δωρίσεις στη μητέρα σου ή σε μία φίλη; Σχεδιάσέ το:

Θα ήθελες να ξαναπάς στο μουσείο με τους γονείς σου; Αισθάνεσαι ότι είσαι σε θέση να τους μεταφέρεις ένα σημαντικό κομμάτι από τις γνώσεις σου και την εμπειρία σου;

.....

.....

.....

Εδώ τελειώνει το όμορφο ταξίδι μας
στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Θήβας!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Αρχαία Ιστορία Α΄ Γυμνασίου**, Σχολικό εγχειρίδιο ΙΤΥΕ-ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ, Αθήνα 2016.
- **Ο κόσμος της αρχαιότητας**, Αρχαιολογικό Μουσείο Θήβας, Η ζωή στο μυκηναϊκό ανάκτορο, Βιβλίο του δασκάλου
- **Ο κόσμος της αρχαιότητας**, Αρχαιολογικό Μουσείο Θήβας, Η ζωή στο μυκηναϊκό ανάκτορο, Βιβλίο του μαθητή
- **Γνωρίζω το θολωτό τάφο του Μινύου στον Ορχομενό & τα έθιμα ταφής της Μυκηναϊκής Ελλάδας**, Υπ. Πολιτισμού, Θ' ΕΚΠΑ Εκπαιδευτικά προγράμματα, Αθήνα 1997
- **Στρατής Μαϊστρέλλης**, *Σχολείο και αρχαιολογικοί χώροι. Σχεδιάζοντας ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα*, Τα Εκπαιδευτικά, Τ. 75-76, Ιανουάριος-Ιούνιος 2005, σσ. 77-89.

Οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για τα δύο παραθέματα της εργασίας είναι από τις εξής ιστοσελίδες:

- **Γραμμική Β΄ Συλλαβάρια και κανόνες**, users.sch.gr/vaskitsios/katsba/linearb/linearb.pdf
- **Ιδεογράμματα Γραμμικής Β΄**, <http://users.sch.gr/pchaloul/epokhi-halkou/mykenai/grammiki.htm>

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: ΜΑΪΣΤΡΕΛΛΗΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ,
ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ Ν.ΒΟΙΩΤΙΑΣ

ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ: ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΚΛΕΙΩ ΠΕ07,
5ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΘΗΒΑΣ,
με την πολύτιμη συμβολή της αρχαιολόγου
ΑΘΗΝΑΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗ